

7

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΟΓΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΟΓΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
Αριθ. Ερωτ. ΙΙΕΑ V, 35/1970

Α!
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΤΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
15-12-69 / 30 - 2-1970

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΙΣΕΩΣ
ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ

Αριθ. Πρωτ. 444

Έν Αίγιφ τῆ 9 Φεβ/ρίου 1970

Π ρ ο σ

Τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν
Κέντρον Ἑρεῦνης τῆς
Ἑλληνικῆς Λαογραφίας

ΑΘΗΝΑΣ

Ἐξέμην τὴν τιμὴν νὰ ἐπιστείλῃτε ἐν ὄψει προσηρ-
τιμένως, τὴν ὑπ' ἀριθ. 27/7-2-70 ἀναφορὰν τοῦ διευ-
θυντοῦ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Αἰγῶν τῆς ἡμετέ-
ρας περιφέρειας, μετὰ τοῦ ἐξ ὑμῶν προσηρτημένου ἐρωτημα-
τολογίου, δεδόντως συμπληρωμένου, καὶ νὰ παρακαλέ-
σωμεν οἰά τε καὶ ὑμᾶς περαιτέρω.

Μετὰ τιμῆς
Ἐπιθεωρητῆς

Παν. Παναγιωτόπουλος .

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
2/ΘΕΣΙΟΝ ΔΗΜ. ΣΧΟΛ. ΑΙΓΩΝ

Αριθ. πρωτ. 27

Handwritten signature

Π ρ ό σ

Τόν Κον 'Επιθεωρητήν
Δημοτικών Σχολείων Αίγιαλείας

Είς Αίγιον.

Εν Αίγατις τῆ 5-2-70

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νά
ὑποβάλω ἕμῃ, συνημμένως, τὸ ἐρωτη-
ματολόγιον τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν,
διὰ τὰ καθ' ὑμᾶς.

Ὅ

Δ/ντὴς τοῦ Σχολείου

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ

Αριθ. Πρωτ.

Ελήφθη τῆ

~~7-2-70~~
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

~~ΑΘΗΝΩΝ~~

Σπυριδων Σφυρης.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

δ'. 1) Πώς έλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καύσιν: α) τῆς καλάμις μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ...

*Παραδοτικὰ ἔλεφαν... οἱ ἀγροὶ... ἐπιβαίοντες... με...
 ζωϊκῶν... κάπρον... β... με... τῶν... καύσιν... αἰ...
 παραχωμα... μετὰ... τὸν... θερισμόν...*

2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; *Χρῆσις... τοῦ... ἐξήρξα... ἀρτίαν... τὸ ἔτος 1925.*

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; *τὸ... γεωργικῶν... ἀροτροῦ...*

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; *κατεσκευάζοντο... ἀπὸ... τοῦ... τοῦ... τοῦ...*

κατεσκευάζοντο... ἀπὸ... τοῦ... τοῦ... τοῦ...

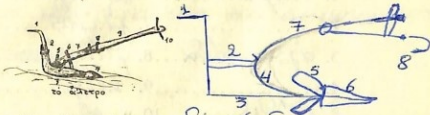
ἐχρησιμοποιεῖται κυρίως... ἐξήρξα... ἀρτίαν... τὸ ἔτος 1925.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρον με τὰς ἀντιστοιχοῦς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1. ἀροτροῦ... 4. βλάδι... 7. εὐαθάρι... 10.

2. ἀροτροῦ... 5. φέρμα... 8. γαίχρος... ..

3. ἀροτροῦ... 6. ὄνι... 9.

2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) *δὲν... ἀρτίαν...*

3) Μηχανὴ θερισμοῦ *δὲν... ἀρτίαν...*

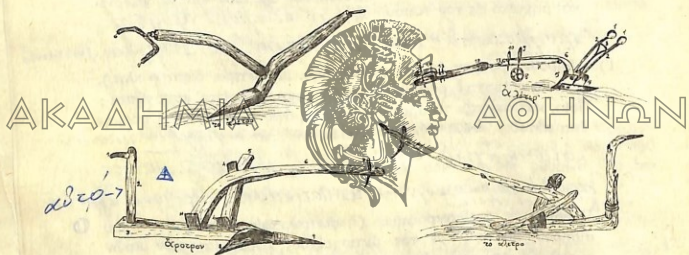
4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν). *δ.ε.κ.α.δ.μ.φ.π.ε.*

5) Μηχανή ἀλωνισμού *εἶναι ἐν... κρι.α.ι... 2.α.α. 16. κ.κ.α.σ. 1.9.55*

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατασκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον

*Τὸ ματ.ε.μ.κ.α.α.ε... ἐνακας... γυροφόρος...
 ἀμφοροειδῆ... δ.ε.κ... κρι.α.ι.ε.π.α.ο.π.κ.α.ι... ἑξήκως...
 ἄροτρον...*

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. <i>χέρι</i>	6. <i>εταβόρι</i>	11.
2.	7. <i>μ.π.α.σ</i>	12.
3. <i>ἀμφοροειδῆ</i>	8. <i>φ.π.α.α</i>	13.
4.	9. <i>ὕκι</i>	14.
5. <i>ἐπιδαμ</i>	10.	15.

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τήν άνωτέρω άριθμησιμ).

4) Το ύνι. Το ύνι του ξυλίνου άρότρου ήτο (ή είναι) μιās μορφής δια τήν άροτρίασιν όλων τών ειδών τών χωραφιών ; δηλ. τών χωματερών (λιβάδια, κήποι) και τών πετρωδών. - Ίχνογραφήσατε ή φωτογραφήσατε τó εν χρήσει ύνι (ή τά εν χρήσει, εάν είναι διαφόρων τύπων) και σημειώσατε τήν χρήσιν εκάστου.

..Τó ύνι τών ξυλίνου.. άροτρου.. ήτο.. μιās.. μορφής.. δια τών.. άροτριάσιν.. όλων.. ειδών.. των.. χωραφιών.. των.. πετρωδών..

5) Ποιον τó σχήμα τής σπάθης του άρότρου;.....

ή... δια... ες... εν... (3)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΙΣΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

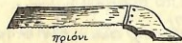
6) Ήτο (ή είναι) κατασκευασμένη εκ ξύλου ή σιδήρου;.....

..κατασκευασμένη.. εκ.. ξύλου..

7) Έργαλεία δια τήν κατασκευήν και επίδιόρθωσιν του άρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, άριδι, άρνάρι, ξυλοφάι κλπ.).....

..Έργαλεία... εργαλεία... άριδι... άρνάρι... ξυλοφάι... πριόνι... σκεπάρνι... του άρότρου.

πριόνι

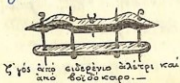

άριδι

ρίνι ή ξυλοφάι (άρνάρι)

- 8) α) Διά τὸν ἄροτρον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. *Πρό. τῶν. 1920. βόες, ἵπποι, ἡμίονοι ἢ ὄνοι*
- β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν; *ἢ ἓν; ἀπὸ κτηνοτροφίας. ἀπὸ κτηνοτροφίας οὐκ ἔστιν.*
- 9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός; *Ὁ ζυγός... ἀπὸ ἀναγκαῖας... πρὸ τῶν 1920...*

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτόν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λούρα, ζεύλες, πιζεῦλια κλπ.).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερώς τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. *Ἐξάρματα ἀπὸ κτηνοτροφίας οὐκ ἔστιν. ζεύλες ἀπὸ κτηνοτροφίας οὐκ ἔστιν. λούρα ἀπὸ κτηνοτροφίας οὐκ ἔστιν. πιζεῦλια ἀπὸ κτηνοτροφίας οὐκ ἔστιν.*

- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινοῦ, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχού : λούρα, κουλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα; (Σχεδιάσατε αὐτόν).

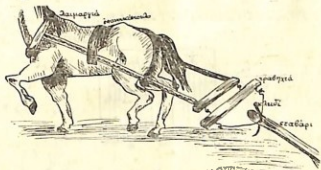
Ἐξάρματα ἀπὸ κτηνοτροφίας οὐκ ἔστιν. ζεύλες ἀπὸ κτηνοτροφίας οὐκ ἔστιν. λούρα ἀπὸ κτηνοτροφίας οὐκ ἔστιν. πιζεῦλια ἀπὸ κτηνοτροφίας οὐκ ἔστιν.

- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζῶου; *Ἐξάρματα ἀπὸ κτηνοτροφίας οὐκ ἔστιν. ζεύλες ἀπὸ κτηνοτροφίας οὐκ ἔστιν. λούρα ἀπὸ κτηνοτροφίας οὐκ ἔστιν. πιζεῦλια ἀπὸ κτηνοτροφίας οὐκ ἔστιν.*

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέμιμον) εἰς τὸ ἄροτρον; *Ἐξάρματα ἀπὸ κτηνοτροφίας οὐκ ἔστιν. ζεύλες ἀπὸ κτηνοτροφίας οὐκ ἔστιν. λούρα ἀπὸ κτηνοτροφίας οὐκ ἔστιν. πιζεῦλια ἀπὸ κτηνοτροφίας οὐκ ἔστιν.*

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την όποιαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον... *τὴν ἀντικα... τὰ... τὴν... ἄροτρον...*

Παραθέματα... βα... τὰ... τὴν... ἄροτρον... τὰ... τὴν... ἄροτρον... τὰ... τὴν... ἄροτρον...

*δύο ἄροτρα
γὰρ τραβιχτά*

ζ'. Ἄροτριάσις (ὄρωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὄρωγωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον), 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἄροτρου ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) ὑπηρέτης. Σημειώσατε ποῖος ἢ συνθήκη εἰς τὸν τόπον σας... *ἄροτρον... τὴν ἀντικα... τὰ... τὴν... ἄροτρον...*

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἄλογου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) ... *τὴν ἀντικα... τὰ... τὴν... ἄροτρον...*

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον... *τὴν ἀντικα... τὰ... τὴν... ἄροτρον...*

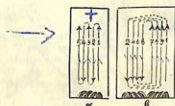
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄρωμα με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῆ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία). *τὴν ἀντικα... τὰ... τὴν... ἄροτρον...*

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακὰς (αὐλακίαι) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα (α);

.....

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

.....

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λαορίδας (θηλ. σπορὰς ἢ σποριῆς, γτάμιες, σιασιές, μεσδράδες κ.λ.π.);

Ἡ... ὄργωμα... ἐγένετο... ἢ...

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λαορίς (ἢ σποριά); μετὰ αὐλακίαν;

Ἐχωρίζετο... μετὰ... αὐλακίαν...

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μετὰ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται ἄροτρον;

Ἡ... σπορὰ... ἐγένετο... μετὰ... αὐλακίαν...

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

Κατὰ... ἐγένετο... μετὰ... αὐλακίαν...
 τὸ ὄργωμα... καθέτως... βαθιὰ...

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἔλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῆ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ;

Μὲ ἐργαλεῖα αἰ. δαυρῶν ράβδος, π. ὄστρια
 ἔχει τὰ φ. ὀστρια καὶ εἰς τὰ ἐξ. ἄκρα τὰ ὀστρια
 βουκέντρου.....

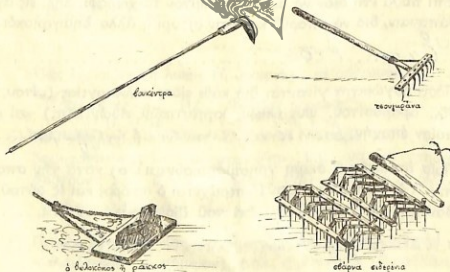
2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργανον ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα);

δι. ἔκκι. σβάρνισμα δι. ἄ. σκαπτή ἀίτια.....

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῆ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφή ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφαίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματα τινῶν ἐκ τούτων).

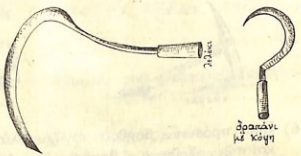
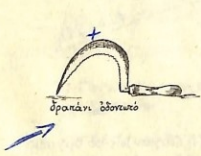
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἢ τσάπα κ. ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)
π.χ. δρεπάνι με δοντωτό

Ἐάν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε ἔπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.
εἶναι δρεπάνια με κόψη

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα) *με κόσες*

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὀμαλή ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν)
ἦτο δοντωτή

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του; (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;
ἦν μεταλλοκίνητος ἰδιαίτερον ὀρθοκίνητος διὰ τὴν χειρολαβὴν του

5) Ποίος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα· (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ά.) ... *ἀδικαί... ἐπιπύται*

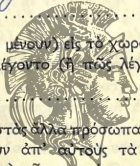
6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) ... *ὁ... ἰσοπλοῦς... ἀνταρῶν... δι' ἰκρυζώσεως*
οὕτε... οὕτε... ὑψηλῆς

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σίτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. ... *εἰς... ὕψος... το... ἰσοπλοῦς*

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσιν) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὁποῖα παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦς τὰ δράγματα (δραξίεις, πιάσματα, χεiriές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰι ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ; ... *οἱ... ἴδιοι... οἱ... ἀφαιροῦνται... τοποθετοῦν... τὰ... χερόβολα... ἐπὶ τῶν... ἐδάφους*

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεiriές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πίασμα τῆς χεiriός) χωριστά ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) ... *τα... ἀφαιροῦνται... ἀπὸ... χεiriές... ὁμοῦ... οὐ... ἀφαιροῦνται... τῶν... σταχυῶν... ἐπὶ τῆν... αὐτὴν... κατεύθυνσιν*
ἢ... ἀφαιροῦνται... ἐπὶ τῆν... αὐτὴν... κατεύθυνσιν
ἢ... ἀφαιροῦνται... ἐπὶ τῆν... αὐτὴν... κατεύθυνσιν
(καὶ χεiriές)

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχού κα-
 λούνται άγκαλιές. ... *καζάνι και δέματι α.*

γ. Οί θεριστάι.

1) Ποιοί θερίζουν : άνδρες και γυναίκες ; 'Υπήρχον (ή υπάρχουν)
 θεριστάι, οί όποιοί ήρχοντο ώς επαγγελματίαι δι' αυτόν τόν
 σκοπόν άπό άλλον τόπον και ποιον ;

*δι' ιδίαι οι ιδιαιτητοι. θερίζουν. ως
 αγροτισται. οσοις ειναι (ε) επαγμ.
 ματιαι. δι' αυτου σκοπου. δεν υπαρκαν.
 οσοι δηλαδον.*

2) Πώς ήμείνοντο ούτοι με ημερομισθιον (μεροκάματο) ή κατ'
 άποκοπήν (ξεκοπής). Ποια ήτο ή άμοιβή εις χρήμα ή εις
 είδος ; Τό ημερομισθιον ήτο μετά παροχής φαγητού ή άνευ
 φαγητού ; (Παραθέσατε με τας πληροφορίας και την σχετικήν
 εις τόν τόπον σας ονοματολογίαν)

δεν. λαμβανον. οσοι υπαρκαν.

3) Οί άνδρες ή αι γυναίκες εφερόν τι εις τας χείρας προς προφύ-
 λαξιν, ιδία της άριστερας, κατά τόν θερισμόν ; 'Επίσης κατά
 την έναρξιν της εργασίας την πρώτην ήμέραν περιεβάλ-
 λοντό τι εις την μέσην του σώματος δια να μη αισθάνωνται
 κόπωσην (δηλ. να μη πονή ή μέση των) ;

*Αι. γυναικες. εις. τας χείρας. των
 εφρον. ε φρον. φαττα. εις των
 μεσην. των. δεν. ερωθετων. εφρε.
 οσοι. ερωθετων.*

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

Τὸ φύτευμα αὐτῆς γίνεται τὸν
Μάρτιον μῆνα.....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ή γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν. Η. ἐξαγωγῆς τῶν γεωμηθῶν,
γιγνεται δι' ἄροτρον... ἢ διὰ σκαπάνης

.....
.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανθοῦ.

1) Ἐσυνθίξτετο παλαιότερον ἢ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκου); Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. ~~τοὺς κατὰ γὰρ~~

κατὰ τὸν χειμῶνα γὰρ ἀρσφῆ λῶν ζώων ἐκ τριφύ-
λλου... ἡ καλλιέργεια ἐγένετο δι' ἄροτρον καὶ ἡ κομὴ
διὰ τῆς κόβης... ἔξωραϊστα αὐτῶν τὸν ἥλιον
ἢ ἐφ' ἡμέρας ἕως ἐξιδιμανθῆσαι αὐτῶν...

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανθὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.); ἔθερίζετο τὸν Μάρτιον διὰ τῆς κόβης
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

5) Τò άλώνι ανήκει εις μίαν μόνον οικογένειαν ἢ εις περισσοτέρας ; ἐάν τοῦτο ἀνήκη εις πολλές οικογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Ἐκείνη... ἀπομαίνεται... ἔχει... διὰ...
ἔργων... ..

6) Ἀπὸ πότε ἀρχεται τὸ άλώνισμα καὶ πότε λήγει ; ...^{ἀρχεται}

ἀπὸ τοῦ ἔτους Ἰουνίου... ἢ... ἔργων... 20... Ἰουλίου...

7) Εἶδη ἄλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματάλωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχεδίασμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

Ἐπιγραφή... .. χωματάλωνο

Ἐπιγραφή... ..

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ άλώνι ἐκάστου ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ ἄλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνο)· καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρχει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν καὶ ἀχύρων).....

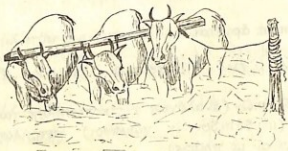
καθαρισμὸς... ἔργων...
κόπρου... ἔργων...

9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἄλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἄλωνισμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; ...^{ὥρα}

10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εις τὸ άλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου ὑπάρχει ἄλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἄλω-

νισμόν; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.

Η... τοποθετῶμεν... τῶν... δεξιῶν... ἐξῆς...
στύλου... στύλου... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ...

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχυῶν διὰ τῆς χρησιμοπο-
ήσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀγυροποίησιν τῶν σταχυῶν διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφορῶν ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
Πολλοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλώ-
νιου ἑξήκων στυλῶν, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στήληρος,
στρούλουρας, δαυκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐξαρθῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἀκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἔρχωνται γύρῃ», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

Ἐξῆς... διὰ... ἵππων... κ... ἀπὸ... ἕως...
Περιγράφεται... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ...

β) Πῶς ζεῦνται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειάς,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμὸν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στυλὸς εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειὰς περὶ τὸν
λαιμὸν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλώνισμός κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρὸν; Μήπως μα-
 χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
 καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.

6. χιμ.α. ἀέ.ν. ἰσθ.α.
 ἔθιμον.

2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα; (Πῶς λέγεται τοῦτο:
 φτυάρι, θρινάκι; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.

? ἔθ.α. μ.ε.α. φ.α.α. ἰ.α.α.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίξαι) ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ;

. ἄ.ν.δ.ρ.α. γ.ν.α.ῖ.κ.α. ἰ.δ.ι.ο.μ.α.τ.α.ῖ.

4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
 λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
 ται: κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
 τύλους ἢ τὰ κόμπια; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δευτερον ἄλ-
 ωνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζῶων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ;

? ἔθ.α. ἰ.θ.α. ἀ.ν. ἰ.α. ἀ.ν.ε.χ.φ.ι.α.
 ἀ.ν. δ.ε.α.κ.α.δ.ι.α. δ.υ.τ.ε.ρ.ο. ἄ.λ.ω.ν.ι.σ.μ.α.

5) Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τῶν ζῶων διὰ τὸ δευτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἄλ-
 ωνισμα; Ποῦ ἀπαντᾶται τὸ ἄλωνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα και καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο

Ζ. Α. γ. φ. ε. ρ. ε. ρ. τ. ι. δ. ε. κ. αρμ. β. ι. φ. ο. ρ. ρ. ι. μ. τ. ω.
 δ. ε. ι. ρ. ο. ι. σ. ε. γ. μ. τ. ι. β. ρ. α.

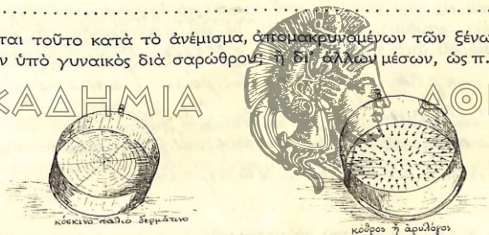
6) Ἐφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

Α. Ι. κ. ι. γ. α. τ. α. σ. λ. α. ν. κ. α. ρ. λ. ο. ι. α. ρ. ε. χ. ω. ρ. ι. β. ο. ν. ε. ω.
 τ. α. ι. κ. ο. μ. η. ι. α. δ. ι. α. β. κ. α. ν. α. ι. β. ρ. α. ρ. α. σ.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερώς τούς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

ἔξινια ταῦτα... διὰ... ἐκράσαν... ἐπὶ φυλακῆς
 .. ἐ... εἰς... τὸ... τέρας... ἐκρυβήσαναι... ἴσ...
 εἰρηόκι.....

7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

ἀλλοία... ἰνῶ... ἐξαίρετα
 τῶν... καρπῶν... ἔξινια... ῥήγος... ἔξινια
 ἀνα... ἰσχυρῶ... ἴσχυρῶ... ἴσχυρῶ... ἴσχυρῶ
 τοῦ σωροῦ... ἴσχυρῶ... εἰς... τὰ... ἴσχυρῶ...
 ἔτο... ἀδελ... ἴσχυρῶ... ἴσχυρῶ...

8) Ἄλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθὴ κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

... ἴσχυρῶ... ἴσχυρῶ... ἴσχυρῶ...

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; *Ἡ. διαδοχικῶν. εἰς. τῶν...*
ἀποκρίων. ἡμερῶν. εἰς. ἀποκρίων. ἡμερῶν.
τῶν. ο. ἡμερῶν.

5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχους ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; *Ἡ.*

ἀποκρίων. τῶν. ἡμερῶν. ἐγίνετο. εἰς. τῶν. ἡμερῶν.

6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχῶν,
 τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Ἡ.

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

εἰς. τῶν. ἡμερῶν. οὐδὲν. ἡμερῶν.

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκρίες, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰουδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

εἰς. τῶν. ἡμερῶν. οὐδὲν. ἡμερῶν.
εἰς. τῶν. ἡμερῶν. οὐδὲν. ἡμερῶν.

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αύτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποιοι ανάπτουν τήν πυράν' παιδιά, ήλικιωμένοι, ποιος άλλος ;

2) Ποιος ή ποιοι συλλέγουν τά ξύλα, θάμνους κλπ. δια τήν πυράν.
Τά κλέπτουν ; "Αν ναί, άπό ποιον μέρος ;

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποιαί αί συνήθειαι εις κάθε τόπον δια κάθε πυράν ;

1) Πρόσευχαί, διάφοροι έπικλήσεις, ξορκία, άσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τά σχετικά κείμενα

2) Πηδήματα, χοροί γύρω άπό τήν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

.....
.....
.....
.....

4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

.....
.....
.....

5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

.....
.....

(Σφύρα εὐρυίδων διδύμασθ. Ἡ ἐπιλογή
αὐτῆ ἐγένετο ἀπὸ 15-12-69 - 30 Ἰανουαρίου 1970.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ